

PLÂNGEREA CA MODALITATE DE SESIZARE A ORGANULUI DE URMĂRIRE PENALĂ

Dinu OSTAVCIUC,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
rector al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Anna TETEREATNIC,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
șef al Catedrei procedură penală a Universității de Stat a MAI din Odesa,
Ucraina*

În conformitate cu prevederile art. 263 alin. (1) CPP, plângerea este înștiințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică căreia i s-a cauzat un prejudiciu prin infracțiune.

Plângerea poate fi făcută în scris sau oral. În cazul în care plângerea este făcută oral, legea, prin intermediul art. 263 alin. (5) CPP, obligă ca aceasta să fie consemnată într-un proces-verbal semnat de persoana care declară plângere și de persoana oficială a organului de urmărire penală.

„Plângerea, ca act de sesizare a organului de urmărire penală, nu trebuie confundată cu plângerea prealabilă, *aceasta din urmă fiind, în același timp, o condiție de pedepsibilitate și procedibilitate*”¹. Cu alte cuvinte, plângerea prealabilă este o condiție asupra faptului de a fi susceptibil de pedeapsă și de punere în mișcare a procedurii judiciare.

Suștinem părerea autorului Ion Neagu, care menționează că plângerea prealabilă se deosebește de plângere și prin faptul că, în timp ce ultima poate fi suplinită printr-un denunț sau o sesizare din oficiu, plângerea prealabilă nu poate fi înlocuită cu nici o altă modalitate de sesizare².

Plângerea trebuie să aibă o formă și un conținut juridic pentru a fi considerată mijloc legal de sesizare a organului de urmărire penală.

Astfel, potrivit art. 263 alin. (3) CPP, plângerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, calitatea și domiciliul petiționarului, descrierea faptei care formează obiectul plângerii, indicarea făptuitorului, dacă acesta este cunoscut, și a mijloacelor de probă.

Persoana care depune o plângere organului de urmărire penală nu este obligată să indice în acest mijloc de sesizare încadrarea juridică a fap-

¹ Ion Neagu, *Tratat de procedură penală. Partea specială*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 67.

² Ion Neagu, *Op. cit.*, p. 67.

tei. Acest lucru este unul logic și firesc, deoarece majoritatea persoanelor care depun plângere nu au studii juridice calificate și, respectiv, nu pot să indice încadrarea juridică a faptei. Acest fapt se pune în sarcina organului de urmărire penală și a procurorului. Tot în această ordine de idei este de menționat și faptul că, uneori, chiar în cazul în care persoana a indicat și încadrarea juridică a faptei, pe parcursul urmăririi penale, fiind administrate probele, organul de urmărire penală poate să propună recalificarea faptei penale presupuse. În consecință, indicarea greșită a încadrării juridice, nu poate determina alte efecte procesuale și un alt regim juridic decât cel care urmează a se aplica în realitate.

Este de remarcat faptul că, potrivit art. 263 alin. (4) CPP, plângerea se poate face personal sau prin reprezentant împuternicit în condițiile legii.

Prin sintagma *plângerea se face personal*, legiuitorul are în vedere faptul că acest mijloc de sesizare este înaintat de persoana care consideră că a fost comisă o infracțiune și că prin această faptă i s-a cauzat daune morale, materiale sau fizice (este vorba de victima infracțiunii).

Dacă în cazul victimei situația este una mai simplă, adică ușor înțeleasă, atunci în cazul reprezentantului împuternicit în condițiile legii situația este mai dificilă pentru unii lucrători practici. De aceea vom preciza care sunt aceste persoane sau acești reprezentanți.

Așadar, plângerea poate fi făcută și de către unul dintre soți pentru celălalt soț sau de către copilul major pentru părinți. Victima poate să declare că nu însușește o asemenea plângere³. În situația în care victima declară că nu își însușește plângerea, înscrisul respectiv nu poate fi tratat în calitate de sesizare a organului de urmărire penală.

Totodată, plângerea poate fi depusă de către avocat în interesul clientului său. Acest fapt reiese din prevederile art. 58 alin. (3) pct. 11), alin. (4) pct. 1), 2) CPP, – victima are dreptul să fie asistată de un avocat ales, să fie consultată de un avocat pe tot parcursul procesului penal ca și celelalte părți în proces, să fie asistată, în condițiile legii, de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat în cazul în care nu dispune de mijloace bănești pentru a plăti avocatul. Același lucru este reglementat și în alin. (1) art. 1 al Legii nr. 1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură, și anume: profesia de avocat este exercitată de persoane calificate și abilitate, conform legii, să pledeze și să acționeze în numele clienților lor, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții lor.

Este de reținut faptul că, pe lângă plângerea pe care o depune avocatul în numele clientului său, acesta este obligat să prezinte mandatul semnat de client. La fel, mandatul trebuie să cuprindă forma și conținutul conform

³ A se vedea art. 263 alin. (6) CPP.

prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 158 din 28.02.2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar⁴.

În cazul în care în calitate de victimă este o întreprindere, instituție, organizație de stat sau privată, fie are o altă formă de organizare, plângerea va fi făcută de către conducătorul unității respective. În acest caz, conducătorul unității respective (administratorul sau directorul persoanei juridice) este obligat să prezinte legitimația sau oricare alt document care ar confirma funcția respectivă. Nu se exclude și faptul ca persoana juridică să fie reprezentată de o altă persoană, prin procură emisă de conducătorul entității.

Plângerea poate fi depusă și de către o persoană împuternicită prin procură. În acest caz, în procură trebuie să fie expres prevăzut faptul că persoana este în drept de a acționa în numele persoanei ce a semnat procura, în special pentru a fi reprezentată în fața organului de urmărire penală în vederea depunerii sesizării cu privire la infracțiune. În acest caz, procura trebuie anexată la plângerea depusă. Plus la aceasta, se va anexa și copia actului de identitate a persoanei care a depus plângere în numele victimei.

Plângerile pot fi depuse și prin intermediul reprezentanților legali⁵ pentru persoanele lipsite de capacitatea de exercițiu. După cum se știe, capacitatea de a-și exercita drepturile prevăzute de CPP o au toate persoanele majore participante la proces. Incapabile în procesul penal sunt considerate: 1) persoanele recunoscute astfel potrivit procedurii penale sau față de care a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară; 2) partea vătămată care nu au împlinit vârsta de 14 ani.

Instanța poate recunoaște o persoană incapabilă, care în urma unei boli psihice temporare sau a debilității mintale nu este capabilă să-și exercite de sine stătător drepturile și obligațiile.

De reținut faptul că reprezentanții legali pot depune plângere și pentru persoanele care au capacitatea de exercițiu limitată, având un rol special în acest sens. Partea vătămată în vârstă de până la 18 ani are capacitatea de exercițiu limitată.

Reprezentanți legali ai victimei sau părții vătămate sunt părinții, înfietorii, tutorii sau curatorii lor, care reprezintă în procesul penal interesele participanților la proces minori sau iresponsabili. În cazul în care victima sau partea vătămată nu au reprezentanți legali din numărul persoanelor menționate *supra*, organul de urmărire penală sau instanța de judecată numește din oficiu ca reprezentant legal autoritatea tutelară.

Menționăm faptul că în practică există situații când este ridicată în-

⁴ A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28.02.2013, cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar.

⁵ A se vedea dispozițiile art. art. 75-80 CPP.

trebarea dacă minorii pot depune plângere organului de urmărire penală cu privire la comiterea unei infracțiuni, dacă aceasta va corespunde după forma reglementată de legea procesuală penală, dacă va fi înregistrată și examinată și dacă minorul va răspunde penal pentru plângerea calomnioasă?

Minorii sunt considerați persoane lipsite de exercițiu, fie au capacitatea de exercițiu limitată.

Potrivit art. 263 alin. (7) CPP, persoanei care depune plângere i se explică răspunderea pe care o poartă în caz dacă plângerea este intenționat calomniosă, fapt care se consemnează în procesul-verbal sau, după caz, în conținutul plângerii și se confirmă prin semnătura persoanei care a depus plângerea.

În această ordine de idei, legea procesuală penală obligă ca plângerea să aibă un anumit conținut și să corespundă unei anumite forme. Este de menționat faptul că subiect al infracțiunii prevăzute la art. 311 Cod penal (denunțarea falsă sau plângerea falsă) este persoana fizică, responsabilă care în momentul comiterii infracțiunii a împlinit vârsta de 16 ani⁶.

Din reglementările respective rezultă că minorul în vârstă de 16 ani, poate depune plângere organului de urmărire penală, fiind semnată de acesta și care corespunde prevederilor art. 263 alin. (7) CPP.

Însă ținând cont de faptul că, potrivit art. 75 alin. (4) CPP, partea vătămată în vârstă de până la 18 ani are capacitatea de exercițiu limitată, respectiv, posibilitatea acesteia de a-și exercita de sine stătător drepturile este limitată în cazurile prevăzute de CPP, considerăm că plângerea trebuie să fie încuviințată sau semnată și de către reprezentantul legal al minorului (părinți, înfietori, tutori, curatori).

Plângerile pentru minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani vor fi depuse de către reprezentanții legali. Minorii cu vârsta de 14-16 ani vor depune personal plângere, fiind semnată de aceștia și de reprezentanții legali, chiar dacă nu vor fi subiecți ai infracțiunii prevăzute la art. 311 CP.

În general, minorii de până la 16 ani vor putea semna plângerea personal și nu vor fi avertizați despre răspunderea penală pentru plângerea falsă. Față de aceștia se vor aplica prevederile similare audierii martorului minor. În acest caz, minorului, la depunerea plângerii, i se va atrage atenția că trebuie să spună adevărul.

Totuși, dacă pornim de la ideea că potrivit art. 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime și nici o lege nu poate îngredi accesul la justiție, în raport cu art. 19 CPP, persoanele în vârstă de până la 18 ani pot depune plângere fără încuviințarea reprezentantului legal.

⁶ A se vedea art. 21 Cod penal.

Acest drept rezultă și din art. 75 alin. (4) CPP, în care se menționează că victima în vârstă de până la 18 ani are capacitatea de exercițiu limitată, respectiv, posibilitatea acesteia de a-și exercita de sine stătător drepturile este limitată în cazurile prevăzute de CPP, iar art. 263 CPP nu îngrădește minorului acest drept. Excepție fac doar persoanele incapabile. În cazul lor, organul de urmărire penală poate verifica conținutul plângerii și poate schimba forma juridică de sesizare (autosesizare).

În literatura de specialitate se mai arată că, în cazul plângerii făcute de o persoană incapabilă, această sesizare poate fi apreciată ca denunț, și nu ca plângere⁷.

Idea că orice minor poate depune plângere reiese și din faptele practice, atunci când un minor, de exemplu, fiind victima unei violențe în familie, vine la organul de urmărire penală și depune sesizarea. În acest caz, nu este necesară prezența reprezentantului legal, iar organul de urmărire penală este obligat să primească această plângere și nu trebuie s-o respingă.

Este de reținut și faptul că, dacă în cazul depunerii plângerii de către persoanele cu capacitatea de exercițiu limitată, fără încuviințarea, acordul sau consimțământul reprezentanților legali, este admisibilă, atunci în cazul retragerii acesteia sunt restricții prevăzute de lege.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 76 alin. (3) pct. 1) și 5) CPP, participantul la proces cu capacitate de exercițiu limitată, fără consimțământul reprezentantului său legal, nu este în drept să retragă cererea privitoare la acțiunea prejudiciabilă comisă împotriva sa ori să retragă plângerea depusă în interesele sale.

Un alt aspect important ce privește plângerea este inserat în art. 263 alin. (8) al CPP, și anume cu referire la primirea, înregistrarea și examinarea plângerilor anonime. Astfel, potrivit acestei norme, plângerile anonime nu pot servi temei pentru pornirea urmăririi penale, însă, în urma controlului efectuat în baza acestor plângeri, organul de urmărire penală se poate autosesiza în vederea urmăririi penale.

În conformitate cu prevederile art. 52 din Constituția Republicii Moldova, cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor, iar organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă. Reieșind din aceste prevederi legale, plângerile anonime nu se examinează.

Aceleași prevederi le găsim și în art. 76 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia petițiile anonime nu se examinează.

În urma celor relatate apare întrebarea logică referitoare la competența

⁷ Vintilă Dongoroz [et al.]. Noul cod de procedură penală și codul de procedură penală anterior – prezentare comparativă, Ed. Politică, București, 1969, p. 162.

și acțiunile organului de urmărire penală în cazul parvenirii unei plângeri anonime, care în conținutul său conține amenințări la securitatea națională, la ordinea publică, la viața și sănătatea unei persoane oficiale sau a membrilor familiei acesteia, precum și amenințări la adresa altor autorități și/sau a altor persoane oficiale sau grupuri de persoane. În cazul parvenirii unei astfel de plângeri organul de urmărire penală o va primi, înregistra și examina schimbându-i forma juridică de sesizare.

Este și firesc acest lucru, deoarece statul are obligația pozitivă să investigheze infracțiunile, prin intermediul organelor sale abilitate. Recepționând o astfel de plângere, organul de urmărire penală va verifica informațiile din conținutul acesteia și, în cazul în care va constata o bănuială rezonabilă, se va autosesiza în vederea începerii urmăririi penale.

Acest fapt rezultă și din conținutul art. 76 alin. (4) Cod administrativ, care prevede că petițiile care conțin amenințări la securitatea națională, la ordinea publică, la viața și sănătatea persoanei oficiale sau a membrilor familiei acesteia, precum și amenințări la adresa altor autorități și/sau a altor persoane oficiale sau grupuri de persoane se remit organului de drept competent.

La fel, în susținerea acestei poziții vin și prevederile exprese ale CPP, care menționează că plângerile anonime nu pot servi temei pentru pornirea urmăririi penale, însă, în urma controlului efectuat în baza acestor plângeri, organul de urmărire penală se poate autosesiza în vederea urmăririi penale⁸.

Totodată, este de reținut faptul că Curtea Constituțională explică și intervine în susținerea poziției respective, menționând faptul că în scopul apărării ordinii de drept, art. 263 alin. (8) al CPP prevede posibilitatea organelor de urmărire penală de a se autosesiza în vederea începerii urmăririi penale, având la bază informații obținute inclusiv din plângerile și denunțurile anonime, fapt care însă nu poate fi calificat drept examinare a petițiilor (plângerilor și denunțurilor) anonime⁹.

Un alt aspect important, care, în viziunea noastră, trebuie rezolvat este depunerea plângerii în format electronic. Aici trebuie să clarificăm următoarele aspecte: plângerea depusă electronic corespunde sau nu dispozițiilor art. 262, 263 CPP?, poate fi înregistrată această plângere?, se examinează sau nu plângerea electronică? etc.

Pentru a clarifica aspectele indicate este necesar de a analiza prevederile unor acte normative.

⁸ A se vedea art. 263 alin. (8) CPP.

⁹ A se vedea §48 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 25 din 17.09.2013 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la examinarea petițiilor anonime (*Sesizarea nr. 14a/2013*).

Așadar, potrivit art. 72 din Codul administrativ¹⁰, prin petiție poate fi inițiată o procedură administrativă sau aceasta poate face parte dintr-o procedură administrativă deja inițiată. Petiția poate fi: a) depusă în scris la autoritatea publică ori expediată prin poștă sau fax; b) transmisă în formă electronică; c) depusă verbal, fiind consemnată într-un proces-verbal. Dacă se transmite în formă electronică, petiția trebuie să corespundă cerințelor legale stabilite pentru un document electronic.

În conformitate cu prevederile alin. (1) și (5) ale art. 73 din Codul administrativ, autoritatea publică este obligată să primească și să înregistreze imediat petiția sau alte documente depuse în cadrul procedurii administrative. Autoritatea publică nu are dreptul să refuze primirea petițiilor doar din motiv că nu se consideră competentă sau pentru că ar considera petiția ca fiind inadmisibilă sau neîntemeiată. În cazul petițiilor sau al documentelor depuse în formă electronică, autoritatea publică este obligată să comunice în cel mult 2 zile, prin aceleași mijloace, numărul de înregistrare al petiției. În caz de litigiu, dovada depunerii petiției în formă electronică, respectiv a comunicării numărului de înregistrare, este mesajul salvat în dosarul „Trimise” al contului de poștă electronică. Pentru o gestionare în bune condiții a activității de soluționare a petițiilor prin mijloace electronice, autoritățile publice sunt obligate să ofere posibilitatea depunerii petițiilor on-line prin intermediul propriilor pagini web oficiale, iar petiționarul să primească automat dovada de înregistrare.

În baza art. 75 al Codului administrativ, petiția conține următoarele elemente: a) numele și prenumele sau denumirea petiționarului; b) domiciliul sau sediul petiționarului și adresa de poștă electronică dacă se solicită răspuns pe această cale; c) denumirea autorității publice; d) obiectul petiției și motivarea acesteia; e) semnătura petiționarului ori a reprezentantului său legal sau împuternicit, iar în cazul petiției transmise în formă electronică – semnătura electronică. Pentru celeritatea exercitării dreptului de petiționare, autoritățile publice pot să ofere petiționarilor formulare de cereri în domeniile de competență, atât în format electronic, prin intermediul propriilor pagini web oficiale, cât și în format tipărit, prin intermediul subdiviziunii sau persoanei responsabile de relațiile cu publicul.

Este de menționat și faptul că la 27.06.2014 a fost adoptată Legea nr. 91 privind semnătura electronică și documentul electronic¹¹. În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1) și (2) din Legea respectivă, aceasta stabilește regimul juridic al semnăturii electronice și al documentului electronic, inclu-

¹⁰ Codul administrativ al Republicii Moldova, nr. 116 din 19.07.2018. Publicat: 17-08-2018 în Monitorul Oficial nr. 309-320 art. 466.

¹¹ Legea nr. 91 din 27.06.2014 privind semnătura electronică și documentul electronic. Publicată la 04.07.2014 în Monitorul Oficial nr. 174-177 art. 397.

siv cerințele principale față de valabilitatea acestora și cerințele principale față de serviciile de certificare. Totodată, această lege nu limitează modul de utilizare a documentelor.

În conformitate cu prevederile alin. (1) și (2) ale art. 5 a Legii respective, semnătura electronică, indiferent de gradul de protecție de care dispune, produce efecte juridice și este acceptată ca probă, inclusiv în cadrul procedurilor judiciare, chiar dacă: a) se prezintă în formă electronică; sau b) nu se bazează pe un certificat eliberat de un prestator acreditat de servicii de certificare; sau c) nu se bazează pe un certificat calificat al cheii publice; sau d) nu este creată prin intermediul dispozitivului securizat de creare a semnăturii electronice. Concomitent, semnătura electronică avansată calificată are aceeași valoare juridică precum și semnătura olografă.

Potrivit art. 13 din Legea privind semnătura electronică și documentul electronic, documentul electronic semnat cu semnătură electronică avansată calificată este asimilat, după efectele sale, cu documentul analog pe suport de hârtie, semnat cu semnătură olografă. Documentul electronic semnat cu semnătură electronică simplă sau cu semnătură electronică avansată necalificată este asimilat, după efectele sale, cu documentul analog pe suport de hârtie, semnat cu semnătură olografă, doar în cazurile stabilite expres de actele normative sau de acordul părților privind aplicarea semnăturilor electronice, cu respectarea condițiilor stipulate de lege¹².

Actele normative sau acordul părților privind aplicarea semnăturilor electronice care stabilesc cazurile de recunoaștere a documentelor electronice, semnate cu semnătură electronică simplă sau cu semnătură electronică avansată necalificată, asimilate, după efectele lor, cu documente analoge pe suport de hârtie, semnate cu semnătură olografă, trebuie să prevadă modalitatea de verificare a semnăturii electronice, precum și obligațiile părților privind confidențialitatea și răspunderea materială.

În cazul în care, conform legislației, se cere ca documentul să fie perfectat sau prezentat pe suport de hârtie și semnat cu semnătură olografă, documentul electronic se consideră a fi corespunzător acestei cerințe. În cazul în care, conform legislației, se cere ca documentul pe suport de hârtie să fie autentificat cu ștampilă, documentul electronic se consideră a fi corespunzător acestei cerințe. Cu o singură semnătură electronică pot fi semnate câteva documente electronice legate între ele (setul de documente electronice). În

¹² Prin condițiile stipulate de lege se are în vedere condițiile reglementate în alin. (1) art. 16 din Legea nr. 91 din 27.06.2014 privind semnătura electronică și documentul electronic. Publicată la 04.07.2014 în Monitorul Oficial nr. 174-177 art. 397. Astfel, documentul electronic este considerat autentic dacă întrunește cumulativ următoarele condiții: a) este semnat de persoana abilitată, în modul stabilit, să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hârtie. b) este semnat cu semnătura electronică autentică a semnatarului indicat în document.

cazul semnării cu semnătură electronică a setului de documente electronice, fiecare document inclus în acest set se consideră semnat cu același tip de semnătură electronică. Modul de utilizare a documentelor electronice în cadrul procedurilor judiciare este reglementat de legislația procesuală.

Documentul electronic este echivalat, după valoarea sa probantă, cu probele scrise sau mijloacele materiale de probă. Documentul electronic nu poate fi respins în calitate de probă pentru motivul că are o formă electronică. În cazul în care legislația prevede înregistrarea de stat a documentului, documentul electronic se supune înregistrării. Toate exemplarele identice ale documentului electronic sunt considerate originale și produc aceleași efecte juridice.

În cazul în care o persoană creează un document electronic și un document pe suport de hârtie, identice după conținut, ambele se consideră documente de sine stătătoare și originale. Copie a documentului electronic se consideră reprezentarea (redarea) acestuia pe suport de hârtie, într-o formă perceptibilă. Copia documentului electronic se autentifică în modul prevăzut de legislație pentru autentificarea copiilor documentelor pe suport de hârtie și conține mențiunea despre faptul că este copie a documentului electronic.

Conform prevederilor art. 14 al Legii nr. 91 din 27.06.2014, documentul electronic poate fi utilizat de către persoanele fizice și juridice în toate domeniile de activitate în care este posibilă utilizarea mijloacelor tehnice și de program ce permit crearea, prelucrarea, expedierea, recepționarea, păstrarea, modificarea și/sau nimicirea informației în formă electronică. Documentul electronic poate fi utilizat în scopul expedierii informației, ținerii corespondenței, întocmirii actelor juridice, precum și în calitate de document care reflectă fapte economice.

Este de menționat faptul că documentul electronic trebuie să corespundă unor cerințe legale pentru a produce efecte juridice. Astfel, potrivit art. 15 din Legea privind semnătura electronică și documentul electronic, cerințele principale ale documentului electronic sunt: a) să fie creat, prelucrat, expedit, recepționat, păstrat, modificat și/sau nimicit cu ajutorul mijloacelor tehnice și/sau de program; b) să conțină, pentru confirmarea autenticității acestuia, una sau mai multe semnături electronice ce corespund condițiilor și cerințelor stabilite de legea în referință; c) să fie creat și utilizat prin metode și într-o formă ce ar permite identificarea semnatarului; d) să fie afișat într-o formă perceptibilă; e) să permită utilizarea sa repetată.

De reținut și faptul că verificarea autenticității documentului electronic se efectuează prin verificarea, cu ajutorul dispozitivelor de verificare a semnăturii electronice și/sau a produsului asociat semnăturii electronice, a autenticității acestei semnături¹³.

¹³ A se vedea alin. (2) art. 16 din Legea nr. 91 din 27.06.2014 privind semnătura electronică și documentul electronic. Publicată la 04.07.2014 în Monitorul Oficial nr. 174-177 art. 397.

.....

O atenție aparte a fost acordată prevederilor alin. (7) art. 13 al Legii nr. 91 din 27.06.2014, potrivit cărora modul de utilizare a documentelor electronice în cadrul procedurilor judiciare este reglementat de legislația procesuală.

Așadar, analizând prevederile art. 262 și 263 CPP, constatăm că aceste norme nu acordă dreptul persoanelor de a se adresa organului de urmărire penală prin plângere electronică, precum și nu reglementează procedura depunerii, înregistrării și examinării acesteia. Într-o altă ordine de idei, aceste norme nici nu interzic persoanelor de a se adresa organului de urmărire penală prin plângere electronică.

Conform art. 164 CPP, înregistrările audio sau video, fotografiile, mijloacele de control tehnic, **electronic**, magnetic, optic și alți purtători de informație tehnico-electronică, dobândite în condițiile legii procesual penale, **constituie mijloace de probă dacă ele conțin date sau indici temeinici privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni** și dacă conținutul lor contribuie la aflarea adevărului în cauza respectivă.

Potrivit art. 236 alin. (1) și (1¹) ale CPP, chemarea unei persoane în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată se face prin citație scrisă. Citarea se poate face și prin notă telefonică sau telegrafică, prin telefax ori prin mijloace electronice. Citarea se poate face și prin intermediul poștei electronice sau prin orice alt sistem de mesagerie electronică în cazul în care ofițerul de urmărire penală, procurorul, instanța de judecată dispun de mijloacele tehnice necesare pentru a dovedi că citația a fost primită.

În conformitate cu prevederile art. 471 alin. (3¹) al CPP, în cazul soluționării chestiunilor prevăzute la art. 469, 473¹ și 473² CPP prin intermediul teleconferinței, instanța de judecată asigură părților posibilitatea de a lua cunoștință de materialele cauzei. Transmiterea și aducerea la cunoștință a materialelor pot fi realizate, la cererea părților, și prin intermediul conexiunilor electronice.

Pentru o cercetare mai amplă au fost analizate și alte acte normative din domeniul documentelor electronice și al semnăturii electronice¹⁴.

Analizând normele indicate *supra* observăm că legislația națională acordă dreptul persoanei să se adreseze organelor de stat prin intermediul sistemului electronic, prevede procedura și conținutul adresării, acordă dreptul semnării actelor prin semnătura electronică. În același timp,

¹⁴ A se vedea: Directiva 1999/93/CE a Parlamentului european și a consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice. Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului european și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE. Hotărârea Guvernului nr. 1140 din 20.12.2017 pentru aprobarea Regulamentului privind activitatea prestatorilor de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice. Ordinul Serviciului de Informații și Securitate nr. 69

legislația procesual penală recunoaște în calitate de mijloc material de probă documentele în format electronic, acordă dreptul organului de urmărire penală să citeze persoane prin intermediul mijloacelor electronice, să aducă la cunoștință unele materiale.

Din cele ce precedă, respectându-se principiul accesului liber la justiție, considerăm că victima infracțiunii poate să se adreseze organului de urmărire penală prin plângere electronică, cu condiția că aceasta corespunde formei și conținutului legii, implicit prin aplicarea semnăturii electronice.

În susținerea acestei opinii menționăm și faptul că la 17.03.2020, prin Hotărârea Parlamentului nr. 55, în Republica Moldova a fost declarată stare de urgență.

La 24.03.2020, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001, a emis Dispoziția nr. 4.¹⁵

Potrivit pct. 25 a Dispoziției respective, contestația împotriva deciziei emise asupra cauzei contravenționale se depune, inclusiv prin intermediul poștei electronice, la autoritatea din care face parte agentul constatator, care a examinat cauza, conform competenței teritoriale.

În conformitate cu dispozițiile pct. 32 al acestei Dispoziții, în cel mult 24 de ore de la data pronunțării hotărârii judecătorești, copia ei se remite părților, care nu au fost prezente la ședința de judecare a cauzei contravenționale, inclusiv prin poșta electronică, și, la cerere, celor prezente, faptul expedierii consemnându-se în dosar.

Conform prevederilor pct. 34 al Dispoziției nr. 4 din 24.03.2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, hotărârile judecătorești contravenționale, ... pot fi atacate cu recurs, care poate fi depus și prin poștă electronică, pentru a se repara erorile de drept.

Analizând aspectele respective, concluzionăm că, odată ce contestațiile

din 15.07.2016 cu privire la aprobarea Normelor tehnice în domeniul semnăturii electronice avansate calificate. Ordinul Serviciului de Informații și Securitate nr. 70 din 15.07.2016 cu privire la aprobarea unor acte normative în domeniul organizării funcționării prestatorilor de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice. Ordinul Serviciului de Informații și Securitate nr. 29 din 16.04.2009 cu privire la aprobarea Regulamentului de soluționare a situațiilor litigioase în domeniul aplicării semnăturii electronice. Ordinul Serviciului de Informații și Securitate nr. 25 din 17.03.2017 cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedura de avizare a dispozitivelor de creare și/sau verificare a semnăturii electronice și a produselor asociate semnăturii electronice.

¹⁵https://gov.md/sites/default/files/dispozitia_4_din_24.03.2020.pdf (vizualizată la 12.04.2020).

pot fi depuse prin poștă electronică, hotărârile judecătorești pot fi remise părților prin intermediul acestui mijloc electronic, atunci și o plângere electronică poate fi depusă organului de urmărire penală în vederea începerii procesului penal.

Aceste reglementări deja au obținut și o nuanță practică. Astfel, pe pagina web a Inspectoratului General al Poliției a fost plasat un anunț în care informează cetățenii despre faptul că sunt sistate audiențele în toate sediile Inspectoratelor de Poliție din republică.

Tot prin acest anunț, poliția îndeamnă cetățenii să depună petiții online¹⁶, inclusiv despre comiterea infracțiunilor.

Apare doar întrebarea dacă în cazul depunerii plângerii electronice se vor respecta dispozițiile art. 263 alin. (7) CPP, care stipulează că persoanei care depune denunț sau plângere i se explică răspunderea pe care o poartă în caz dacă denunțul sau plângerea este intenționat calomnios/oasă, fapt care se consemnează în procesul-verbal sau, după caz, în conținutul denunțului sau al plângerii și se confirmă prin semnătura persoanei care a depus denunțul sau plângerea.

În vederea respectării acestei prevederi, venim cu recomandarea ca organul de urmărire penală, după recepționarea plângerii electronice, în cazul în care în conținutul acesteia persoana nu a menționat despre faptul că cunoaște prevederile art. 311 Cod penal, să remită, la aceeași adresă electronică de la care a parvenit plângerea, un mesaj prin care să explice victimei răspunderea pe care o poartă în cazul în care denunțul sau plângerea este intenționat calomnios/oasă și să solicite confirmarea acestei avertizări prin semnătură electronică.

Prin această modalitate considerăm că vor fi respectate cerințele unei sesizări ale organului de urmărire penală, iar ultimul va reacționa prompt la ea și va acționa în vederea respectării accesului liber la justiție și va proceda la efectuarea acțiunilor procesuale ce se impun în vederea cercetării obiective, complete și sub toate aspectele a circumstanțelor cauzei.

Bibliografie:

1. Cod penal al Republicii Moldova.
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova .
3. Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28.02.2013, cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar.
4. Hotărârea Curții Constituționale nr. 25 din 17.09.2013 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la examinarea petițiilor

¹⁶ <http://politia.md/ro/content/comunicat-de-informare> (vizitată la 12.04.2020).

- anonime (Sesizarea nr. 14a/2013).
5. Codul administrativ al Republicii Moldova, nr. 116 din 19.07.2018. Publicat: 17-08-2018 în Monitorul Oficial nr. 309-320 art. 466.
 6. Legea nr. 91 din 27.06.2014 privind semnătura electronică și documentul electronic. Publicată la 04.07.2014 în Monitorul Oficial nr. 174-177 art. 397.
 7. Directiva 1999/93/CE a Parlamentului european și a consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice. Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului european și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE.
 8. Hotărârea Guvernului nr. 1140 din 20.12.2017 pentru aprobarea Regulamentului privind activitatea prestatorilor de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice.
 9. Ordinul Serviciului de Informații și Securitate nr. 69 din 15.07.2016 cu privire la aprobarea Normelor tehnice în domeniul semnăturii electronice avansate calificate.
 10. Ordinul Serviciului de Informații și Securitate nr. 70 din 15.07.2016 cu privire la aprobarea unor acte normative în domeniul organizării funcționării prestatorilor de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice.
 11. Ordinul Serviciului de Informații și Securitate nr. 29 din 16.04.2009 cu privire la aprobarea Regulamentului de soluționare a situațiilor litigioase în domeniul aplicării semnăturii electronice.
 12. Ordinul Serviciului de Informații și Securitate nr. 25 din 17.03.2017 cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedura de avizare a dispozitivelor de creare și/sau verificare a semnăturii electronice și a produselor asociate semnăturii electronice.
 13. https://gov.md/sites/default/files/dispozitia_4_din_24.03.2020.pdf (vizualizată la 12.04.2020).
 14. <http://politia.md/ro/content/comunicat-de-informare> (vizitată la 12.04.2020).
 15. Ion Neagu, *Tratat de procedură penală. Partea specială, ediția a II-a, revăzută și adăugită*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
 16. Vintilă Dongoroz [et al.]. *Noul cod de procedură penală și codul de procedură penală anterior – prezentare comparativă*, Ed. Politică, București, 1969.